

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Hazine ve Maliye bakanı Nureddin NEBATİ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 07.06.2022

Süleyman GİRGIN

Muğla MİLLETVEKİLİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) yönetimi enflasyonla ilgili en çok ilgi gören ve çok önemli bir verinin açıklanmasından vazgeçti.

TÜİK 3 Haziran 2022 tarihinde açıkladığı Mayıs 2022 dönemine ait tüketici enflasyonu (TÜFE) verilerinden önemli bir bilgiyi çıkarttı. “Madde Sepeti ve Ortalama Madde Fiyatları” adlı liste Mayıs 2022’de yenilenmedi.

“Madde Sepeti ve Ortalama Madde Fiyatları (Türkiye)” adlı liste oldukça kritik bir öneme sahiptir. TÜİK bu veri setini Ocak 2003’ten bu yana 232 aydır düzenli olarak açıklıyordu. TÜİK (ve onun öncülü olan kamu istatistik kurumları) seçilmiş gıda maddelerinin ortalama fiyatlarını 1933’ten bu yana derliyor ve yayımlıyordu. Üstelik o günlerin zor koşullarında! Üstelik teknik bilgi ve olanakların çok daha zor olduğu koşullarda.

Ekmeğe, peynire, sütte, yumurtaya ve daha birçok temel gıda maddesinin ortalama fiyatlarını kalem kalem 1933’ten Nisan 2022’ye kadar biliyorduk. 2003 yılından bu yana ise çok daha detaylı bir madde fiyat listesi açıklanıyordu. 400’den fazla mal ve hizmetin tek tek ortalama fiyatını biliyorduk. Artık bilemeyeceğiz. Kökleri 90 yıl geriye giden bir verinin açıklanmasından vazgeçildi ama gerekçe açıklanmadı.

Vatandaş net ölçülebilir göstergelere bakar doğal olarak. Dün aldığı malın fiyatı ne bugün ne? Dün geliri neydi bugün ne? Vatandaş pahalılığı böyle ölçer. Vatandaş ekmeğin, peynirin, sütün, yumurtanın fiyatını kolaylıkla karşılaştırabilir. Böylece enflasyonun gerçekçi olup olmadığına dair bir kanaati olur.

Karmaşık hesaplar, ince ayrıntılar elbette önemlidir. Ancak hesaplama tekniğini değiştirerek enflasyon oranını da değiştirmek, böylece gelirlere müdahale etmek mümkündür. Bu nedenle enflasyon mal sepetinde yer alan maddelerin fiyat listesinin iki yönlü bir işlevi var: Bir yandan günlük yaşamımızdaki fiyatlarla resmi olarak açıklanan ortalama fiyatları karşılaştırma imkanını buluruz bir yandan da enflasyonu açıklayan kurum böylece verilere güvendiğini göstermiş olur.

Madde fiyat listesi TÜİK verileri için bir kontrol aracıydı. Artık TÜİK'in enflasyonu hangi fiyatlara göre derlediğini bilemeyeceğiz.

TÜİK yönetimi kendisi açısından da bir kontrol imkânı olan bu listeyi neden yayından kaldırdığına ilişkin tatmin edici bir açıklama yapmadı. Madde fiyat listesini kaldırırsanız halkın enflasyona ilişkin bilgisini karartmış olursunuz. Dahası enflasyona ilişkin detaylı bilimsel çalışmaların önünü kesmiş olursunuz. Enflasyonu düşük hesapladığınıza dair kanaati güçlendirmiş olursunuz.

Bu yapılan kamuoyunun bilgi alma hakkını hiçe saymaktır. Bu yapılan bilime kötülüktür. Bu yapılan sansürdür. Eleştiriden korkmaktır.

TÜİK kamuoyundaki beklentinin ve halkın hissettiği enflasyonun aksine Mayıs 2022'de aylık fiyat artışlarını yüzde 2,98, yıllık fiyat artışlarını yüzde 73,5, ve 5 aylık (Aralık-Mayıs) enflasyonu ise yüzde 35,6 olarak açıkladı. Üstelik madde fiyat listesini bu ay yayımlamaktan vazgeçerek fiyatları sansürledi. Böylece artık TÜİK'in enflasyonu hangi fiyatları esas alarak hesaplandığını bilmiyoruz.

Gerek enflasyonun düşük açıklanması gerekse madde fiyat listesinin karartılması doğrudan halkın cebini ve mutfağını ilgilendiriyor. Temmuz 2022'de ücretler, maaşlar ve emekli aylıkları tüketici enflasyonuna göre artırılacak. TÜİK adeta en büyük işveren gibi. Enflasyonun düşük açıklanması halkın ekmeğinin gasp edilmesi anlamına geliyor.

Bu ay açıklanan aylık 2,98'lik artışla 2022 yılı beş aylık 5 aylık enflasyonu yüzde 35,64 oldu. Gelecek ay da yüzde 2,5 aylık enflasyon açıklanırsa 6 aylık tüketici enflasyonu yüzde 39 olacak. Temmuz 2022'de ücret, maaş ve aylıklar buna göre artacak.

Eğer mayıs ve haziran enflasyonları yüzde 6 düzeyinde olsaydı. 2022 yılı altı aylık enflasyonu yaklaşık yüzde 48 olacaktı. Böylece Temmuz 2002'de ücretler, maaşlar ve emekli aylıkları en az yüzde 48 artacaktı. Çalışanlar ve emekliler daha fazla enflasyon farkı alacaktı. Düşük enflasyon hesaplaması işçinin, memurun, emeklini daha düşük enflasyon farkı alması anlamına geliyor. Düşük enflasyon ve fiyatların sansürlenmesi çalışanın, emeklinin ekmeğinin çalınması ve yoksullaşmasıdır.

Bu bağlamda;

1-TÜİK'in açıklamaktan vazgeçtiği enflasyona esas madde fiyat listesi doğrudan çalışanların gelirini etkileyecek bir sansürdür. Bu bilgi bütün yurttaşların hakkıdır. Vatandaşın bilgi edinme hakkı ve TÜİK'in bilgi açıklama yükümlülüğü nedeniyle bu bilgileri kamuoyuna açıklamayı düşünüyor musunuz?

2-232 aydır yayımladığınız TÜFE kapsamındaki Madde Sepeti ve Ortalama Madde Fiyatları listesi 3 Haziran 2022 tarihinde yayımlanmamıştır. Bu fiyat listesinin kamuoyuna açıklanmaması Anayasa ve bilgi edinme mevzuatına aykırı değil midir?

3-Enflasyon verileri konusunda kamuoyunda müthiş bir güvensizlik varken, TÜİK'e güven dibe vurmuşken, enflasyon sepetindeki madde fiyatları listesini açıklamaktan neden vazgeçildi?

4-Kamuoyu sizden daha fazla şeffaflık beklerken hatta kamuoyunu ikna etmek için derlediğiniz fiyatlara ilişkin daha fazla detay açıklamanız gerekirken madde fiyat listesini karartmanız ve gizliliği tercih etmeniz TÜİK'i daha da güvenilirmez hale getirdiğini düşünüyor musunuz?

5-232 aydır yayımladığınız bir veriyi enflasyonun en ateşli döneminde neden kaldırıyor sunuz? Bu nasıl bir zamanlama?

6-Her ayın üçünde sadece araştırmacıların, uzmanların ve gazetecilerin değil milyonlarca çalışanın da gözü de gözü açıklanacak verilerin üzerinde. Yüksek enflasyon dönemlerinde enflasyon ölçümü sadece teknik bir istatistiki faaliyet değil. Dolayısıyla Milyonların kaderini belirlediğinizin farkında mısınız?

7-TÜİK'in isterse enflasyonu en kapsamlı ve doğru şekilde ölçebilecek bilgi ve kadro birikimine sahip olduğu malum. Enflasyon doğru ölçülüyorsa ve şeffaflık sağlanmıyorsa bunun sorumluları hakkında bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz?